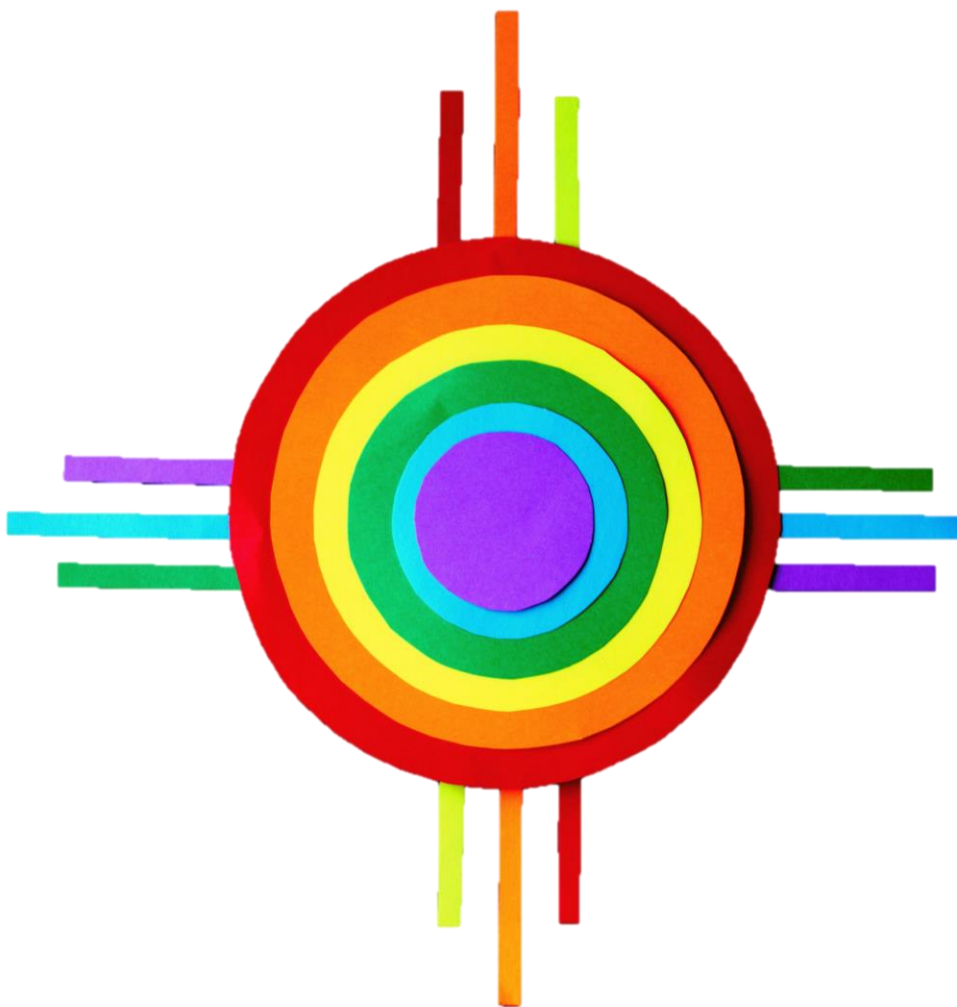

Burgerberaden zijn diverser dan je denkt, maar vermijd oneliners over representativiteit

Longread #1

Duurzame Burgerberaden
2025

let's change
YOU. US. THE WORLD.

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Burgerberaden zijn diverser dan je denkt, maar vermijd oneliners over representativiteit

Longread #1

Auteur

Marianne van Bochove

Centre of Expertise

Governance of Urban Transitions

Datum

7 februari 2025

Project

Duurzame Burgerberaden

Beeldmateriaal

Voorblad: Katie Rainbow via Pexels (eigen bewerking), p. 4: Burgerberaad gemeente Utrecht, p. 8: tolk-frans.com.

Deze publicatie is een onderdeel van het project [Duurzame Burgerberaden: ontwerpprincipes voor participatieprofessionals](#). In dit onderzoek worden ervaringen met burgerberaden in de praktijk en inzichten uit wetenschappelijk onderzoek met elkaar verbonden. Dit onderzoek is een samenwerking van het lectoraat Public Governance van De Haagse Hogeschool en de lectoraten Coördinatie Grootstedelijke Vraagstukken en Psychologie voor een Duurzame Stad van de Hogeschool van Amsterdam. In totaal zijn dertien praktijkpartners vanuit provincies en gemeenten betrokken bij het onderzoek.

Het onderzoek Duurzame Burgerberaden: ontwerpprincipes voor participatieprofessionals wordt gefinancierd door het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA.

De Haagse Hogeschool, 2025

Burgerberaden zijn diverser dan je denkt, maar vermijd oneliners over representativiteit

Een belangrijk kenmerk van burgerberaden is een deelnemersgroep die een afspiegeling vormt van de samenleving. Het lukt gemeenten meestal goed om via loting tot een representatieve groep te komen op achtergrondkenmerken als geslacht, leeftijd en opleiding. Op andere kenmerken, zoals culturele achtergrond en opvattingen, is die representativiteit moeilijk te garanderen. Daarom loten gemeenten hier meestal niet op. De heilige graal van representativiteit is begrijpelijk, maar kan voldoende variatie in de deelnemersgroep paradoxaal genoeg juist in de weg staan.

In deze longread bespreken we hoe gemeenten representativiteit nastreven en waarom. Wat kunnen we hiervan leren voor toekomstige burgerberaden en andere vormen van burgerparticipatie?

Van usual suspects naar het stille midden

Veel participatieprofessionals van gemeenten zijn gecharmeerd van het burgerberaad. Omdat het een gewichtig instrument is: adviezen die uit een burgerberaad komen, kunnen door politici en bestuurders niet zomaar opzijgeschoven worden. Maar ook omdat burgerberaden zo zijn samengesteld dat zij een afspiegeling van de lokale samenleving vormen (OECD, 2020). Idealiter dan, maar daarover later meer.

“Je probeert de samenleving in het klein na te bootsen”

Het is een bekend verhaal. Op uitnodigingen om mee te denken en beslissen over beleid reageren vaak bewoners die voldoen aan een bepaald profiel. Zij zijn vaker theoretisch opgeleid, man en wit. *Usual suspects* worden ze ook wel genoemd (Michels, 2021). Hoewel participatieprofessionals de bevoegdheid van deze bewoners waarderen, willen ze liever meer variatie in achtergronden (Bleijenberg e.a., 2018). Daarom vinden zij het samenstellen van een burgerberaad op basis van loting een mooi uitgangspunt. ‘Je probeert in het klein de samenleving na te bootsen’, zegt een professional. Niet alleen de heel uitgesproken voor- en tegenstanders rondom een vraagstuk als klimaat of vuurwerk om tafel hebben, maar ook ‘het stille midden’. Als je zo’n afspiegeling van de lokale bevolking bij elkaar zet en zij komen samen tot adviezen, dan betekent dat ook dat er draagvlak voor die adviezen is in de samenleving, zo verwachten professionals (zie ook Brand & Hurenkamp, 2022). ‘Het achterliggende doel is dat je daarmee ook de uitkomsten legitimeert’, zegt een participatieprofessional.

Loten, loten en nog eens nabellen

Het ideaal van participatieprofessionals is dus niet alleen een *diverse* deelnemersgroep, waarin deelnemers in allerlei opzichten van elkaar verschillen, maar ook een *representatieve* groep. Als 75-plussers in een gemeente bijvoorbeeld 10 procent van de bevolking uitmaken, dan streven ze ernaar dat ook 10 procent van de deelnemers aan het burgerberaad tot deze leeftijdscategorie behoort.

Om dit te bereiken maken gemeenten meestal gebruik van loting. Dit gebeurt in twee stappen. Als eerste trekken ze een steekproef vanuit de hele gemeente, bij voorkeur op basis van de gemeentelijke basisadministratie. Duizenden bewoners, die een afspiegeling vormen van de gemeentelijke bevolking op basis van geslacht, leeftijd en wijk, ontvangen een brief met de vraag of ze willen deelnemen aan een burgerberaad. Zij kunnen zich online aanmelden en bij die aanmelding krijgen ze nog weer een aantal vragen voorgelegd, bijvoorbeeld over hun opleiding of (soms) over hun opvatting gerelateerd aan de vraag die centraal staat in het burgerberaad.

In de honderden aanmeldingen die binnenkomen, zijn geïnteresseerden die lijken op usual suspects vaak oververtegenwoordigd (VNG, 2024). Daarom wordt uit de aanmeldingen opnieuw geloot, om tot een deelnemersgroep van zo'n 100 tot 150 mensen te komen die een zo goed mogelijke afspiegeling van de bevolking vormen.

Het lukt gemeenten steeds beter om tot een representatieve groep te komen op basis van de gekozen kenmerken (zie bijvoorbeeld Van Viersen & Bleijenberg, 2024). Soms is nog wat extra inspanning nodig, vooral om jongeren en mensen met een praktische opleiding te motiveren om ook echt mee te doen als ze eenmaal ingeloot zijn. Zo vertelt een participatieprofessional dat ze ingelote deelnemers die niet meer op e-mails reageerden opbelde, met een team van collega's. Als het dan een vrachtwagenchauffeur was die twijfelde aan zijn eigen kennis over het onderwerp, dan benadrukte ze dat voorkennis niet nodig is en dat ze juist blij met hem zijn. *'Daar heb ik enorm mijn best voor gedaan'*, aldus de professional.

Met een dubbele loting en wat extra inspanning komt de deelnemersgroep heel aardig overeen met de samenstelling van de gemeentelijke bevolking. Maar een echte afspiegeling is breder dan de gekozen criteria, zeggen participatieprofessionals. *'Je kan hoogstens zeggen dat je representatief bent op de kenmerken die je hebt uitgevraagd'*, zegt een van hen.

“Je kan hoogstens zeggen dat je representatief bent op de kenmerken die je hebt uitgevraagd”

Op culturele achtergrond selecteren: onwenselijk, onuitvoerbaar of onnodig?

Als je met participatieprofessionals over de samenstelling van ‘hun’ burgerberaad praat, dan komt het gesprek vroeg of laat op het thema culturele achtergrond of migratieachtergrond. Diversiteit op deze kenmerken is voor je burgerberaad heel belangrijk, vinden professionals. Maar het meenemen als achtergrondkenmerk in de loting, dat doen ze niet. Ze geven hier verschillende redenen voor.

Onwenselijk

Allereerst ligt het vragen naar culturele achtergrond vanwege ethische redenen gevoelig. Het gaat om bijzondere persoonsgegevens, die alleen in uitzonderlijke gevallen met uitdrukkelijke toestemming van de betreffende personen kunnen worden uitgevraagd. In de onlangs verschenen [Handreiking Burgerberaden](#) staat dat het ‘in geen enkel geval’ raadzaam is hierop te loten, ook omdat er extra beveiligingseisen nodig zijn voor het verwerken van dergelijke gegevens (Schijvenaars e.a., 2024, p. 43).

In een van de gemeenten wilden de organisatoren van het burgerberaad graag loten op culturele achtergrond, om ook op dat vlak een afspiegeling van de bevolking te krijgen. Mensen met een migratieachtergrond zijn vaak ondervertegenwoordigd in dit soort participatietrajecten; dat wilden ze door middel van loting tegengaan. *'Er leven veel culturen bij elkaar, en die perspectieven wil je ook aan tafel hebben'*, zegt een professional. Maar het gemeentelijke antidiscriminatiebureau beriep zich op artikel 1 van de Grondwet: gelijke gevallen moeten gelijk behandeld worden. Alleen als je twee identieke personen hebt, bijvoorbeeld twee mannen van dezelfde leeftijd, in dezelfde wijk, met hetzelfde opleidingsniveau, dan mag je degene met een migratieachtergrond selecteren boven degene zonder migratieachtergrond. *'Maar dat is in zo'n kleine steekproeftrekking helemaal niet mogelijk, dat we exact dezelfde mensen hebben'*, zegt een professional hierover.

Burgerberaden zijn diverser dan je denkt, maar vermijd oneliners over representativiteit

Duurzame Burgerberaden
De Haagse Hogeschool, 2025

Onuitvoerbaar

In een andere gemeente wilden ze gevoeligheden rond het vragen naar migratieachtergrond omzeilen. Ze legden mensen die zich na ontvangst van de uitnodigingsbrief hadden aangemeld een extra vraag voor: 'Naast [inwoner van de betreffende gemeente], voel ik mij ook...' Zo vraag je niet direct naar iemands herkomst, maar kunnen mensen zelf kiezen hoe ze deze vraag beantwoorden. De uitkomsten van deze vraag zijn niet gebruikt in de tweede loting, omdat er op gemeentelijk niveau geen cijfers over zijn op basis waarvan een representatieve groep geloot had kunnen worden. Een professional zegt: *'Ik kon daar niet echt een steekproef van maken, want ik weet helemaal niet wat de werkelijke situatie is.'*

Onnodig

Niet overal is het loten op culturele achtergrond onderwerp van discussie. In een van de meest diverse gemeenten van Nederland waren de betrokkenen bij het burgerberaad unaniem tegen het selecteren op culturele achtergrond. Iedereen is gewoon inwoner van de stad en *'waar je wortels liggen, dat is voor dit vraagstuk niet relevant.'* In andere gemeenten hebben ze het wel overwogen, maar hebben ze er vanwege bovengenoemde bezwaren van afgezien.

“Waar je wortels liggen, dat is voor dit vraagstuk niet relevant”

Ook daar denken professionals dat het niet nodig is, omdat ze wel selecteren op wijk, en wijken nu juist weer zeer van elkaar verschillen wat betreft de herkomstlanden van de bewoners. *'We gaan uit van een goede spreiding van wijken en dan hopen we maar dat het in orde komt'*, zegt een van de professionals.

Wijk als wondermiddel

Loten op culturele of migratieachtergrond, dat doen gemeenten dus weloverwogen niet. De hoop is gevestigd op de andere selectiecriteria, en dan vooral de wijk, als 'proxy' voor culturele diversiteit (Schijvenaars e.a., 2024). Is deze hoop terecht?

Het antwoord is, zoals wel vaker: ja en nee. Ja, omdat bewoners met bepaalde achtergrondkenmerken niet willekeurig over de gemeente zijn verspreid. In bepaalde wijken *'komt heel veel samen'*, zegt een professional, doelend op diversiteit naar culturele achtergronden en de aanwezigheid van bewoners met een praktische opleiding. Als je ervoor zorgt dat bewoners uit dergelijke wijken evenredig vertegenwoordigd zijn in de deelnemersgroep, dan krijg je culturele diversiteit daar in zekere zin automatisch bij.

Omdat er niet vooraf op geselecteerd wordt, en ook in deelnemersonderzoek tijdens en na afloop van burgerberaden niet naar wordt gevraagd, kunnen we geen harde uitspraken doen over de uiteindelijke culturele diversiteit in de deelnemersgroep. Wel zijn er signalen, vanuit zowel organisatoren als deelnemers, dat het de ene keer beter lukt dan de andere. Participatieprofessionals zeggen dat ze het gevoel hebben dat het qua culturele achtergronden *'diverser was dan normaal gesproken'* bij participatietrajecten of dat de diversiteit *'groter is dan je zou denken'*. Toch ontstond in een gemeente ophef toen er een foto van de deelnemersgroep naar buiten kwam. Volgens verschillende kanten kwam er kritiek dat er te weinig mensen met een migratieachtergrond deelnamen. *'Er ontstond discussie van: kun je dat baseren op een foto?'*, vertelt een professional. Of het nu klopte of niet, dit soort beelden doen wel iets met het gevoel van legitimiteit van het burgerberaad, zowel onder deelnemers als in de politiek en de bredere samenleving.

Sommige professionals plaatsen zelf ook kanttekeningen bij de wijk als middel voor het bereiken van een cultureel diverse deelnemersgroep. Want de indeling in wijken is toch vooral een administratieve aangelegenheid. Binnen wijken heb je sub-wijken, waar mensen zich meer mee verbonden voelen dan de wijk als geheel en die qua samenstelling ook weer sterk van elkaar verschillen. Zoals een professional zegt: *'Als je dan op wijk selecteert zou het in theorie kunnen dat iedereen uit de goede [welvarende] sub-wijken komt.'* In die wijken is de culturele diversiteit vaak juist weer kleiner en het aandeel bewoners dat lijkt op de usual suspects groter (zie ook Van Viersen e.a., 2023). Loten op sub-wijkniveau zou een

Burgerberaden zijn diverser dan je denkt, maar vermijd oneliners over representativiteit

Duurzame Burgerberaden
De Haagse Hogeschool, 2025

alternatief zijn, maar is niet haalbaar, omdat het aantal van 100 of 150 deelnemers te klein is om tot een goede afspiegeling te komen.

Op mening selecteren: wel variatie, geen polarisatie?

Los van het idee dat je bij het zien van de deelnemersgroep het gevoel wilt hebben *'dat het klopt'*, vinden sommige participatieprofessionals culturele diversiteit ook om inhoudelijke redenen belangrijk. Ze vermoeden dat mensen met verschillende culturele achtergronden ook anders denken over bepaalde vraagstukken, zoals de jaarwisseling of het omgaan met afval. Om voor elkaar te krijgen dat je ook op opvattingen over het vraagstuk een diverse deelnemersgroep krijgt, is er een directere oplossing: loten op mening.

In enkele gemeenten kregen mensen die zich na de eerste loting hadden aangemeld een vraag voorgelegd over hun opvatting ten aanzien van het vraagstuk. Bijvoorbeeld hoe belangrijk zij het thema duurzaamheid vinden. In andere gemeenten is dat om verschillende redenen niet gedaan. Hier komen we deels dezelfde argumenten tegen als bij het selecteren op culturele diversiteit. Zo zeggen professionals dat er op gemeentelijk niveau geen cijfers beschikbaar zijn over de houding ten opzichte van het vraagstuk. *'Je weet niet hoe dit verdeeld is in de algehele populatie, dus je kunt daar nooit op sturen qua representativiteit.'* Sommigen vinden het ook in dit geval onnodig, want door de selectie op geslacht, leeftijd, opleiding, wijk en bijvoorbeeld type woning *'ga je echt wel mensen krijgen die verschillende opvattingen hebben.'*

“Mensen zeiden zelf ook dat ze vonden dat uiteindelijk iedereen wel hetzelfde positief erin stond”

Selecteren op demografische kenmerken om zo ook te komen tot *'discursieve representativiteit'* werkt niet altijd, zo stellen de OECD (2020) en burgerparticipatie-onderzoeker Christine Bleijenberg (2023). Want niet alle attitudes zijn direct gekoppeld aan achtergrondkenmerken. Bij burgerberaden is het belangrijk dat deelnemers verschillende *'discoursen'* rondom een bepaald vraagstuk vertegenwoordigen. Zo'n discours betreft een samenhangend geheel van aannames, overtuigingen en voorkeuren. De OECD raadt aan om de houding ten aanzien van het vraagstuk mee te nemen in de loting, waarbij zij verschillende opties geeft. Zo kun je, als je weet hoe die houdingen in de populatie zijn verdeeld, streven naar een representatieve groep. Een andere optie is het streven naar een gelijke verdeling, waarbij je bijvoorbeeld evenveel mensen selecteert die positief, negatief of neutraal tegenover een vraagstuk staan. Zo'n gelijke verdeling voorkomt dat mensen met een minderheidsstandpunt zich te weinig vertegenwoordigd voelen tijdens het burgerberaad en vroegtijdig stoppen, waardoor de verdeling nog schever wordt. Dat laatste is in een aantal gemeenten gebeurd. Net als bij een gebrek aan culturele diversiteit, merkten deelnemers dit ook zelf op. *'Mensen zeiden zelf ook dat ze vonden dat uiteindelijk iedereen wel hetzelfde positief erin stond'*, zegt een professional.

Waar de OECD ervoor pleit om vooraf inzicht te krijgen in hoe de meningen verdeeld zijn, hoorden we in sommige gemeenten dat dit in praktijk moeilijk kan zijn. Bijvoorbeeld in het burgerberaad over de invulling van de jaarwisseling. Daar hoopten participatieprofessionals wel dat er voor- en tegenstanders van vuurwerk om tafel zouden komen, maar wilden ze voorkomen dat het vooraf al gepolariseerd zou raken. Een neutralere vraag over de jaarwisseling, waarvan de verdeling binnen de gemeentelijke populatie bekend is, was er niet. Daarom is een dergelijk kenmerk uiteindelijk niet meegenomen in de loting. Een professional licht toe:

'Als je vraagt "ben je voor of tegen vuurwerk?", dan ga je het vooraf polariseren, dus dan komen mensen binnen met: "Ik ben voor vuurwerk, of ik ben tegen vuurwerk, daar ga ik voor strijden." Terwijl we dat niet wilden en ook juist mensen wilden die het eigenlijk niet weten of in het midden hangen.'

Participatieprofessionals zien graag dat deelnemers met een open houding het burgerberaad ingaan, en niet van tevoren al hun standpunt hebben bepaald. Hoogleraar Eefje Cuppen, een voorstander van het streven naar discursieve representativiteit, is het hier niet mee eens. Zij ziet het als een conflictmijdende houding, terwijl het in een burgerberaad best mag – en misschien zelfs moet – schuren. *‘Conflict wordt voornamelijk gezien als lastige weerstand of “gedoe” dat je wilt voorkomen en indien nodig oplossen. Maar het kan juist waardevol zijn om het conflict op te zoeken!’* (Kennisknooppunt Participatie, 2020). Als het niet goed zit met de vertegenwoordiging van verschillende perspectieven, kan dit op een later moment als een boemerang terugkomen, stelt Cuppen. Volgens haar is discursieve representativiteit zelfs belangrijker dan demografische representativiteit.

“Het kan juist waardevol zijn om het conflict op te zoeken!”

Lessen voor toekomstige burgerberaden

Met het onderzoek willen we bijdragen aan onderling leren tussen gemeenten, zodat participatieprofessionals nog bewustere keuzes kunnen maken in het ontwerp en de uitvoering van burgerberaden. We sluiten af met vier lessen. De eerste drie lessen zijn gebaseerd op de bevindingen uit deze longread; de vierde trekt het vraagstuk nog wat breder.

1. Sta voor je burgerberaad, maar vermijd oneliners over representativiteit

Uit gesprekken met participatieprofessionals uit verschillende gemeenten blijkt dat zij het streven naar representativiteit goed doordacht hebben. In de loting hebben zij weloverwogen keuzes gemaakt. Zij zijn veelal trots op het resultaat. Ze zien dat de deelnemersgroep op verschillende kenmerken een afspiegeling vormt van de lokale samenleving en dat er op andere kenmerken meer diversiteit is bereikt dan in eerdere participatieprocessen. In de verantwoording naar de politiek en samenleving benadrukken gemeenten soms het representatieve karakter van de deelnemersgroep. Dat is begrijpelijk, maar het is belangrijk om hier een genuanceerd verhaal bij te vertellen. Participatieprofessionals zelf geven aan dat je hooguit kunt stellen dat de deelnemers representatief zijn op de kenmerken waarop ze hebben uitgevraagd. *‘Je kunt niet zeggen: het is representatief op alles of voor de hele stad.’* Hoewel oneliners over representativiteit verleidelijk zijn, is zorgvuldigheid hierin geboden, omdat het je anders bij kritische opmerkingen in een lastige positie brengt.

2. Als representativiteit niet lukt, streef dan wel naar zo veel mogelijk diversiteit

Representativiteit lijkt bij burgerberaden vaak de heilige graal. Soms is het streven naar een perfecte afspiegeling van de gemeentelijke bevolking echter een beperking in het bredere streven naar diversiteit. Zo maken participatieprofessionals in veel gevallen geen gebruik van vragen over opvattingen ten aanzien van het vraagstuk, omdat de antwoorden op deze vragen niet kunnen worden vergeleken met cijfers over de lokale bevolking als geheel. Maar als representativiteit niet mogelijk is, kun je nog wel streven naar zo veel mogelijk diversiteit. Als je dat niet doet, wordt ‘perfectie de vijand van het goede’ (Lijklema & Tom, 2023).

3. Ga verdeeldheid niet uit de weg en selecteer op opvattingen

Selectie op houding ten aanzien van het vraagstuk is nog niet zo gebruikelijk bij burgerberaden als selectie op demografische kenmerken. Omdat het streven naar representativiteit daar niet altijd mogelijk is, maar ook omdat participatieprofessionals er vaak van uitgaan dat met de selectie op wijken ook diversiteit naar opvattingen (en naar culturele achtergrond) meekomt. Dit blijkt echter niet altijd voldoende het geval. Vergeleken met selecteren op culturele of migratieachtergrond ligt selecteren op opvattingen minder gevoelig. En de vertegenwoordiging van verschillende meningen is misschien wel het belangrijkste punt waarop de legitimiteit van een burgerberaad wordt beoordeeld, zowel door de

deelnemers als het bredere publiek. Het is daarom aan te raden om opvattingen mee te nemen in de loting, zoals dat bij sommige burgerberaden al is gedaan. Burgerberaden worden vaak ingezet voor complexe vraagstukken waarvan we weten dat de meningen hierover sterk verdeeld zijn. Die verdeeldheid kan tijdens een burgerberaad beter tot uitdrukking komen dan bedekt worden.

4. Focus niet alleen op diversiteit, maar vooral ook op inclusiviteit

Deze longread gaat over het streven naar een representatieve, en als dat niet haalbaar is, een diverse deelnemersgroep. Goed nadenken over de gewenste samenstelling is belangrijk. Maar minstens zo belangrijk is hoe je vervolgens met die deelnemersgroep omgaat. De diverse samenstelling op demografische kenmerken en op opvattingen moet je ondersteunen en benutten. Kan de vrachtwagenchauffeur die vooraf sterk twijfelde over deelname uiteindelijk ook volwaardig meedoen? Dit vraagt om aandacht voor hoe inclusief burgerberaden zijn. Zoals een participatieprofessional zegt:

‘Kunnen we de laagdrempeligheid die we beloven in de uitnodigingsbrief eigenlijk wel waarmaken in de praktijk?’ Bij het streven naar inclusiviteit gaat het bijvoorbeeld om een goed bereikbare en begaanbare locatie (letterlijk zonder drempels), variatie aanbrengen in werkvormen (niet alleen discussiëren) en de inzet van tolken voor deelnemers die de Nederlandse taal niet machtig zijn. In vervolgonderzoek gaan we in op de vraag hoe je van een divers samengesteld burgerberaad ook een inclusief burgerberaad maakt waaraan iedereen zo gelijkwaardig mogelijk kan deelnemen.

“Kunnen we de laagdrempeligheid die we beloven in de uitnodigingsbrief eigenlijk wel waarmaken in de praktijk?”

Over het onderzoek

Het onderzoeksthema 'loting en representatie' maakt onderdeel uit van het meerjarig [SIA](#)-gesubsidieerd onderzoek '[Duurzame burgerberaden: ontwerpprincipes voor professionals](#)'.

Deze longread is gebaseerd op empirisch onderzoek binnen vijf Nederlandse gemeenten die een burgerberaad uitvoeren of hebben afgerond, en die praktijkpartner zijn in het onderzoeksproject. Per gemeente hebben we documenten bestudeerd en diepte-interviews afgenomen.

De gemeenten hebben documentatie beschikbaar gesteld en/of verwezen naar openbaar toegankelijke informatie over de wijze waarop burgers zijn geselecteerd voor het burgerberaad, en over de uiteindelijke samenstelling van het burgerberaad en hoe deze zich verhoudt tot de samenstelling van de gemeentelijke populatie als geheel.

In de periode april-juli 2024 hebben we 6 interviews afgenomen met gemeentelijke professionals (in de longread aangeduid als 'participatieprofessionals'). In totaal namen 9 respondenten deel aan het onderzoek; sommige interviews vonden dus plaats met meerdere respondenten tegelijk. We wilden per gemeente in ieder geval spreken met iemand die bij het gehele burgerberaad betrokken was en met iemand die specifiek betrokken was bij de selectie en loting. In twee gevallen betrof dit één persoon die beide rollen combineerde; in de andere gemeenten waren de rollen verdeeld over meerdere personen.

In juli 2024 hebben we de resultaten van een eerste analyse voorgelegd aan deelnemers van de leernetwerkbijeenkomst over loting en representatie. Hieraan namen naast participatieprofessionals uit de onderzochte gemeenten ook professionals uit andere gemeenten deel.

Deze longread is geschreven door Marianne van Bochove, in samenspraak met de consortiumpartners van het leernetwerk Christine Bleijenbergh, Juliet van Viersen, Hasse van der Veen, Jikke Eikelboom (De Haagse Hogeschool), Reint Jan Renes, Danique Bredenoort, Gertjan de Groot, Rosa Koetsenruijter en Bob Knoester (Hogeschool van Amsterdam).

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Hogeschool
van Amsterdam

Literatuur

Bleijenberg, C. (2023) [Burgerberaden: Over representatie en inclusie](#). Kennisknooppunt Participatie, 24 januari 2023.

Bleijenberg, C. N. Aarts & R.J. Renes (2018) [Waarderen of veroordelen? De betekenis van kritische burgers die niet meepraten voor lokale participatieprocessen](#). Bestuurswetenschappen, 72(2), 5-24.

Brand, S. & M. Hurenkamp (2022) [Kwalitatief onderzoek naar gelote wijkcomités in Rotterdam 2018-2022](#). Rotterdam: Gemeente Rotterdam.

Kennisknooppunt Participatie (2020) [De waarde van discursieve representativiteit, een interview met Eefje Cuppen](#). Kennisknooppunt Participatie, 20 november 2020.

Michels, A. (2021) [Wat kunnen we leren van lokaal georganiseerde burgerfora?](#) Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Lijklema, P. en N. Tom (2023) [Perfectie is bij participatie vijand van het goede](#). Platform31, 26 juni 2023.

OECD (2020) [Innovative citizen participation and new democratic institutions: Catching the deliberative wave](#). Parijs: OECD Publishing.

Viersen, J. van, & C. Bleijenberg (2024) [Evaluatieonderzoek Burgerberaad Jaarwisseling Utrecht](#). Den Haag: De Haagse Hogeschool.

Viersen, J. van, C. Bleijenberg & R.J. Renes (2023) [Evaluatie burgerberaden energietransitie Den Haag 2022](#). Den Haag: De Haagse Hogeschool.

Schijvenaars, T., N. Breedveld & J. Maessen (2024) [Handreiking burgerberaden: VNG/BZK pilot burgerfora](#). Den Haag: Vereniging van Nederlandse Gemeenten/Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

VNG (2024) [Burgerberaden: 'Als het lukt, dan heb je ook wat'](#). VNG Magazine 2, 2 februari 2024.